

HOMÉROSZ

ÍLIÁSZ

Fordította: Devecseri Gábor

TIZENNYOLCADIK ÉNEK AKHILLEUSZ PAJZSA

(...)

Így szólván otthagya Thetiszt, és ment a fuvókhoz:
tűz fele fordítván azokat, sürgette dologra.
És a kemencéknél húsz fűvő fűtt szakadatlan,
fürgén árasztották szét sokféle fuvalmuk,
egyszer a gyors munkát segítették, másszor elültek,
úgy, ahogyan Héphaisztosz akarta, s a munka kívánta.
Lángra vetette a nempuhuló rezet is, meg az ónt is,
és a nagyértékű aranyat s az ezüstöt; utána
üllőtalpra nagy üllőt tett, a kezébe ragadta
jó kalapácsát, míg a fogót másik keze fogta.

És legelőször erős pajzsot kalapált ki az üllőn,
dúsan díszítette, reá hármás karimát tett,
fényeset és ragyogót, s ráfűzte a szíjat ezüsből.
Ótrétű lett végül a pajzs, és jártas eszével
Héphaisztosz sok-sok gyönyörű képet kalapált rá.

Ráremekelte a földet, rá az eget meg a tengert
és a sosempihenő napot is meg a szép teleholdat.
S minden csillagot is, mely az ég peremét koszorúzza,
Óriót s a Fiastyúkót, meg a Húaszokat mind,
vélük a Medvét is - más néven híva Szekér ez -
mint forog egy helyben, míg Óriót lesi egyre,
s egymaga nem fürdik csak meg soha Ókeanoszban.

Két szép várost is remekelt ki a pajzson az isten,
földi halandókét: egyben lakodalmakat ültek,
s házukból a menyasszonyokat fáklyák tüze mellett
végig a városon át, sok nászdalt zengve, vezették.
Örvénylő táncban perdültek az ifjak; a lantok
és fuvolák harsány szava szólt; de az asszonyok álltak,
mind a saját tornáca előtt bámult a menetre.
Míg a piactéren sokaság állt, pörlekedés folyt:
meggyilkolt ember vérdíja fölött civakodtak
ketten: az egyikük esküdözött, az mondta a népnek,
mind kifizette; tagadta a másik: mit se kapott még.
Mindketten kívánták, hogy tanu döntsön a perben.
Mindkettőt biztatta a nép, két pártra szakadtak:
jártak a hírnökök, és intették csöndre a népet;
ültek a síma, csiszolt köveken szent körben a vének:
botját tartották harsányszavu hírnökeiknek,
föl-fölemelkedtek, s fölváltva ítélték a bottal.
Köztük a kör közepén két tiszta talentum arany volt,
annak díjául, ki a leghelyesebben itél majd.

Míg két hadsereg állt ragyogó fegyverben a másik
város előtt körben: szándékuk kétfele oszlott:
vagy földülni egészen, vagy két részre szakítva
osztani föl, mit a hőnszeretett város fala őriz.
Várbeli nem hajlik, vértjét veszi, lesre törekszik.

Sok szeretett feleség, kicsi gyermek védte a bástyát,
és az elaggottak velük álltak föl hadi rendbe:
ők pedig indultak: vezetőjük Arész meg Athéné:
fényes aranyból mindkettő, arany öltözetében,
fegyveresen: mindkettő szép magas és ragyogó volt,
mint csak az égilakók; s apróbb volt mind a halandó.
Majd, mikor ott jártak, hol a leshelyüket kiszemelték,
lenn a folyó mellett, hol a nyájnak ivóhelye állott,
ott telepedtek meg, vöröses rézzel betakartan.
Két figyelő kém ült azután messzebb a seregtől,
leste, mikor jön a nyáj vagy a csámpás csorda közelbe.
Jött is a nyáj hamar, és két pásztor járt a nyomában,
sípjaikat fújták vidoran, cselt nem gyanítottak.
Látva a pásztorokat, kirohantak leshelyeikről,
elfogták a baromcsordát meg a hószinű nyájnak
szép juhait, s mellettük a pásztornépet elölték.
Ámde azok, hallván, hogy a csorda körül nagy a lárma,
otthagyták hadigyűlésük, gyorslábu lovakra
pattantak, s nekiindultak; tüstént odaértek.
És a folyóparton hadirendben megverekedtek,
egymást érchegyü lándzsákkal hajigálva csatáztak.
Köztük járt a Viszály meg a Zaj meg a rettenetes Vész,
elragadott egyként sértetlent és sebesültet,
és a halottat a harcból lábnaál fogva kihúzta.
Válla fölött embervértől pirosult köpönyeg volt.
Mintha csak éltek volna, aként harcoltak a pajzson,
s úgy húzták el az elhulltak tetemét egymástól.

Szép puha szántót is remekelt, televény laza földet,
széleset és hármasszántásút: rajta a barmot
hajtották a vetők, jártak velük erre meg arra,
és valahányszor fordulván pereméhez elértek,
mézédes borral teli korsót tett a kezükbe
egy társuk, s megfordultak, ki-ki ment a barázdán,
mind vágyott a hatalmas ugar pereméhez elérni.
Az feketéllt hátul, valamint a valódi puhult föld,
bárha aranyból volt bámulnivalón remekelve.
Rengő búzamezőt is formált: rajta a béres
nép aratott, éles sarlót lendítve kezében:
egyoldalt a csomók hullottak rendben a földre,
ott meg a kévekötők fűzték kévekbe kötéllel.
Három kévekötő kötözött, hátrább meg a markot
kisgyerekek szedték, tele öllel hordva szünetlen
nyujtották a nyalábot; csöndben tartva a pálcát
állt a király a barázda fölött, örvendve szívében.
Távol a tölgyfa alatt hiradók lakomát keritettek:
áldoztak nagy tulkot, s mind körülötte sűrögtek;
étket főztek a nők, belehintve a hószinű lisztet.

Majd szőlőskertet remekelt, dús fürttel a tőkén,
tisztá aranyból volt: feketén függöttek a fürtök:
és a karók sorban meredeztek, mind szinezüstből.
Körbe zománcból árkot vont, a sövényt pedig ónból
készítette: csak egy ösvény vezetett a karók közt:
rajta a fűrge szedők föl-alá jártak, szüretelve.
Szép szüzek s velük viruló gyöngédszivü ifjak
mézizü szőlőt hordoztak jólfont kosarakban.
Víg csapatuk közepén fiu állt, csengőszavu lanton
játszott édesen: és a Linosz gyönyörű dala zendült

vékony kis hangján: amazok meg ütemben emelték lábukat, és ahogyan dala szólt, kurjantva szökelltek.

Majd egyenesszarvú marhák csapatát remekelte: szép tehenek készültek, mind ónból meg aranyból, istállójukból a mező fele bögve siettek csörgedező víz mellett, nádas part közelében. Sorban négy pásztor lépdelt a nyomukban aranyból, és gyorslábu kilenc kutya is jött futva utánuk. Ám a legelső sorban két iszonyú vad oroszlán ugrott rá a bikára: az állat bögve üvöltött, míg húzták: a fiúk s a kutyák mind arra rohantak. És az oroszlánok feltépve a nagy bika bőrét, már beleit fálták, szürcsölték éjszinü vérét, kergették, de hiába, a pásztorok és uszították fürge kutyáikat, ám az ebek belemarni azokba nem mertek, közelükben ugattak csak s kikerültek.

Majd legelőt remekelt Héphaisztosz, a nagynevű Sánta, szép mély völgy közepén, hőszinü juhok seregével, aklokat és kunyhókat is és zsupfedte karámot.

Táncteret is remekelt Héphaisztosz, a nagynevű Sánta, éppenolyant, amilyent készített Daidalosz egykor szépfürtű Ariadnének nagy Knószosz ölében. Szép eladó lányok viruló ifjakkal a téren táncaikat járták körben, kezük egybefonódott: könnyűszövésű gyoicsot hordtak a lányok, az ifjak jólszótt drága khitónt, csillámlott mind az olajtól; szép koszorút hordottak a táncban mind a leányok, míg a legények aranykardot, s kardszójuk ezüst volt. Meg-megperdültek, jól értve a táncot, a lábuk könnyen emelték, mint ha korongját, mely tenyerébe jól illik, fazekas próbálja ki, perdül-e vajjon; máskor meg sorokat képeztek, s szembe szökelltek. Nagy tömeg állta körül vágykeltő táncukat, és mind ott mulatoztak, míg közepettük az isteni dalnok lantszava szólt; és két bukfences táncos a körben lejtett örvénylő forgással a lant ütemére.

Majd a nagy Ókeanosz bő áradatát remekelte legszélső peremére a szép és nagyszerű pajzsnak.

És miután a hatalmas, erős pajzsot befejezte, készített tűznél ragyogóbb páncélt is a hősnek; készített súlyos sisakot, mely jól a fejére illett, és aranyos szép forgó ékesítette; készített végül lábvértet is, ezt puha ónból.

Majd, mikor elkészült mindezzel a nagynevű Sánta, fogta, s a bajnok Akhilleusz anyja elé odatette. Hóborította Olümposzról ölyvként lecsapott az, s Héphaisztosz ragyogó munkáját vitte magával.

Der Schild des Achill in Homers „Ilias“

18. Gesang / Verse 468 – 608:

Dieses gesagt, verließ er [Hephaistos] sie [Thetis] dort, und ging in die Esse,
Wand' in das Feuer die Bälg' und hieß sie mit Macht arbeiten.

470 Zwanzig bliesen zugleich der Blasebälg' in die Ösen,
Allerlei Hauch aussendend des glutanfachenden Windes,
Bald des Eilenden Werk zu beschleunigen, bald sich erholend,
Je nachdem es Hephaistos befahl zur Vollendung der Arbeit.
Jener stellt' auf die Glut unbändiges Erz in den Tiegeln.

475 Auch gepriesenes Gold, und Zinn, und leuchtendes Silber;
Richtete dann auf dem Block den Amboss, nahm mit der Rechten
Drauf den gewaltigen Hammer, und nahm mit der Linken die Zange.
Erst nun formt' er den Schild, den ungeheuren und starken,
Ganz ausschmückend mit Kunst. Ihn umzog er mit schimmerndem
Rande,

480 Dreifach und blank, und fügte das silberne schöne Gehenk an.
Aus fünf Schichten gedrängt war der Schild selbst; oben darauf nun
Bildet' er mancherlei Kunst mit erfindungsreichem Verstande.
Drauf nun schuf er die Erd', und das wogende Meer, und den Himmel,
Auch den vollen Mond, und die rastlos laufende Sonn;

485 Drauf auch alle Gestirne, die rings den Himmel umleuchten,
Drauf Pleiad' und Hyad', und die große Kraft des Orion,
Auch die Bärin, die sonst der Himmelwagen genannt wird,

Alles Gut, das die liebliche Stadt in den Mauern verschlösse.
Jene verwarfen es stolz, zum Hinterhalte sich rüstend.
Ihre Mauer indes bewahren liebende Weiber,

515 Und unmündige Kinder, gesellt zu wankenden Greisen.
Jen' enteilt, von Ares geführt und Pallas Athene:
Beide sie waren von Gold, und in goldene Kleider gehüllet,
Beide schön in den Waffen und groß, wie unsterbliche Götter,
Weit umher vorstrahlend; denn kleiner an Wuchs war die Heerschar.

520 Als sie den Ort nun erreicht, den zum Hinterhalt sie gewählet,
Nahe dem Bach, wo zur Tränke das Vieh von der Weide geführt
ward;
Dort nun setzten sich jene, geschirmt mit blendendem Erze.
Abwärts saßen indes zwei spähende Wächter des Volkes,
Harrend, wann sie erblickten die Schaf' und gehömeten Rinder.

525 Bald erschienen die Herden, von zwei Feldhirten begleitet,
Welche, den Trug nicht ahndend, mit Flötenklang sich ergötzen.
Schnell auf die Kommenden stürzt' aus dem Hinterhalte die
Heerschar,
Raubt' und trieb die Herden hinweg, der gehömeten Rinder
Und weißwolligen Schaf', und erschlug die begleitenden Hirten.

530 Jene, sobald sie vernahmen das laute Getös' um die Rinder,
Welche die heiligen Tore belagerten; schnell auf die Wagen
Sprangen sie, stürmten in fliegendem Lauf, und erreichten sie
plötzlich.
Alle gestellt nun schlugen sie Schlacht um die Ufer des Baches,
Und hin flogen und her die ehernen Kriegeslanzen.

Welche sich dort umdreht, und stets den Orion bemerket,
Und allein niemals in Okeanos' Bad sich hinabtaucht.

490 Drauf zwei Städt' auch schuf er der vielfach redenden Mensehe
Blühende: voll war die ein' hochzeitlicher Fest' und Gelage.
Junge Bräut' aus den Kammern, geführt beim Scheine der Fackeln,
Gingen einher durch die Stadt; und hell erhob sich das Brautlied:
Tanzende Jünglinge drehten behende sich unter dem Klange,

495 Der von Flöten und Harfen ertönete; aber die Weiber
Standen bewunderungsvoll, vor den Wohnungen jene betrachtend.
Auch war dort auf dem Markte gedrängt des Volkes Versammlung:
Denn zwei Männer zankten, und haderten wegen der Sühnung
Um den erschlagenen Mann. Es beteuerte dieser dem Volke,

500 Alles hab' er bezahlt; ihm leugnete jener die Zahlung.
Jeder drang, den Streit durch des Kundigen Zeugnis zu enden.
Diesem schrien und jenem begünstigend eifrige Helfer;
Doch Herolde bezähmten die Schreienden. Aber die Greise
Saßen umher im heiligen Kreis' auf gehauenen Steinen;

505 Und in die Hände den Stab dumpfrofender Herolde nehmend,
Standen sie auf nacheinander, und redeten wechselnd ihr Urteil.
Mitten lagen im Kreis' auch zwei Talente des Goldes,
Dem bestimmt, der vor ihnen das Recht am gradesten spräche.
Jene Stadt umsaßen mit Krieg zwei Heere der Völker,

510 Leuchtend im Waffenglanz. Die Belagerer droheten zwiefach:
Auszutügen die Stadt der Verteidiger, oder zu teilen

535 Zwietracht tobt' und Tumult ringsum, und des Jammergeschicks
Kehr,
Die dort lebend erhielt den Verwundeten, jenen vor Wunden
Sicherte, jenen entseelt durch die Schlacht hinzog an den Füßen;
Und ihr Gewand um die Schulter war rot vom Blute der Männer.
Gleich wie lebende Menschen durchschalteten diese die Feldschlacht,

540 Und entzogen einander die Leichname toter Helden.
Weiter schuf er darauf ein Brachfeld, locker und fruchtbar,
Breit, zum Dritten gepflügt; und viel der ackernden Männer
Trieben die Joch' umher, und lenketen hiehin und dorthin.
Aber so oft sie kehrend des Ackers Ende gewannen,

545 Reicht' ein Mann den Becher des herzerfreuenden Weines
Jeglichem dar nach der Ordnung; sie wandten sich dann zu den
Furchen,
Freudiges Muts, das Ende der tiefen Flur zu erreichen.
Aber es dunkelte hinten das Land, und geackertem ähnlich
Schien es, obgleich von Gold: so wunderbar hatt' er's bereitet.

550 Drauf auch schuf er ein Feld tiefvallender Saat, wo die Schnitter
Mäheten, jeder die Hand mit schneidender Sichel bewaffnet.
Längs dem Schwad' hinsanken die häufigen Griffe zur Erde;
Andere banden die Binder mit strohernen Seilen in Garben;
Denn drei Garbenbinder verfolgten. Hinter den Mähern

555 Sammelten Knaben die Griff'; und trugen sie unter den Armen
Rastlos jener daher. Der Herr stillschweigend bei ihnen
Stand, den Stab in den Händen, am Schwad', und freute sich herzlich.

Abwärts unter der Eiche bereiteten Diener die Mahlzeit,
Rasch um den großen Stier, den sie schlachteten; Weiber indessen

560 Streueten weißes Mehl zum labenden Mus für die Ernter.
Drauf auch ein Rebengefilde, von schwellendem Weine belastet,
Bildet' er schön aus Gold; doch schwärzlich glänzten die Trauben;
Und es standen die Pfähle gereiht ans lauterem Silber.
Rings dann zog er den Graben von dunkler Bläue des Stahles,

565 Samt dem Gehege von Zinn. Ein Pfad nur führte zum Rebhain,
Für die Träger zu gehn, in der Zeit der fröhlichen Lese.
Jünglinge nun, aufjauchzend vor Lust, und rosige Jungfrauen
Trugen die süße Frucht in schöngeflochtenen Körben.
Mitten auch ging ein Knab' in der Schar; aus klingender Leier

570 Lockt' er gefällige Tön', und sang den Reigen von Linos
Mit hellgellender Stimm'; und ringsum tanzten die andern,
Froh mit Gesang und Jauchzen und hüpfendem Sprung ihn begleitend.
Eine Herd' auch schuf er darauf hochhauptiger Rinder;
Einige waren aus Golde geformt, aus Zinne die andern.

575 Laut mit Gebrüll vom Hof' enteiltten sie dort auf die Weide,
Längs dem rauschenden Fluss, der hinabschoss, wankend von
Schilfrohr.
Aber goldene Hirten begleiteten emsig die Rinder,
Vier an der Zahl, auch folgten neun schnellfüßige Hunde.
Zwei entsetzliche Löwen, gestürzt in die vordersten Rinder,

580 Fassten den dumpf aufbrummenden Stier; und mit lautem Gebrüll
nun
Ward er geschleift; doch Hund' und Jünglinge folgten ihm schleunig.
Jene, nachdem sie zerrissen die Haut des gewaltigen Stieres,
Schlürften die Eingeweid' und das schwarze Blut; und vergebens
Scheuchten die Hirten daher, die hurtigen Hund' anhetzend.

585 Sie dort zuckten zurück, mit Gebiss zu fassen die Löwen,
Standen genaht, und bellten sie an, doch immer vermeidend.
Eine Trift auch erschuf der hinkende Feuerbeherrscher,
Im anmutigen Tal, durchschwärmt von silbernen Schafen,
Hirtengeheg' und Hütten zugleich, und schirmende Ställe.

590 Einen Reigen auch schlang der hinkende Feuerbeherrscher,
Jenem gleich, wie vordem in der weitbewohnten Knossos
Daidalos künstlich ersann der lockigen Ariadne.
Blühende Jünglinge dort und vielgefeierte Jungfrau
Tanzten den Ringeltanz, an der Hand einander sich haltend.

595 Schöne Gewand' umschlossen die Jünglinge, hell wie des Öles
Sanfter Glanz, und die Mädchen verhüllte zarte Leinwand.
Jegliche Tänzerin schmückt' ein lieblicher Kranz, und den Tänzern
Hingen goldene Dolche zur Seit' an silbernen Riemen.
Kreisend hüpfen sie bald mit schön gemessenen Tritten

560 Leicht herum, so wie oft die befestigte Scheibe der Töpfer
Sitzend mit prüfenden Händen herumdreht, ob sie auch laufe:
Bald dann hüpfen sie wieder in Ordnungen gegeneinander.
Zahlreich stand das Gedräng' um den lieblichen Reigen versammelt,
Innig erfreut; es sang unter ihnen ein göttlicher Sänger

In die Harfe sein Lied, und zwei nachahmende Tänzer im Kreise
Stimmten an den Gesang, und dreheten sich in der Mitte.
Auch die Gewalt des Stromes Okeanos bildet' er ringsum
Strömend am äußersten Rand des schönvollendeten Schildes.
Als er den Schild nun bereitet, den ungeheuren und starken;

610 Schuf er an jetzt ihm den Harnisch, den strahlenden, heller denn
Feuer;
Schuf ihm sodann den gewaltigen Helm, der den Schläfen sich
anschluss.
Schön und prangend an Kunst; und zog aus Golde den Haarbusch;
Schuf ihm zuletzt auch Schienen; aus feinem Zinne gegossen.
Als nun jedes Gerät vollbracht der hinkende Künstler;

615 Nahm er, und legt' es gehäuft vor Achilleus göttliche Mutter.
Schnell wie ein Habicht herab vom schneebedeckten Olympos
Sprang sie, und trug von Hephaistos das schimmernde
Waffengeschmeide.

Quelle: <http://www.gottwein.de/Grie/hom/il18gr.htm>

Text nach *Voss, Johann H.: Homer. Ilias*, München 2004.

Quelle: https://kw.uni-paderborn.de/fileadmin/kw/institute-einrichtungen/ieman/Mitglieder/Laubinger/SS05/0425_ilias.pdf.